

AZ ONLINE OKTATÁS ELŐNYEI ÉS HÁTRÁNYAI A SELYE JÁNOS EGYETEM ÓVODAPEDAGÓGIA SZAKÁN

Yvette ORSOVICS¹ – Edita SZABÓOVÁ²

ABSTRACT

The study focuses on the experiences gained by the lecturers of the Faculty of Education, Pre-school and Elementary Education of the J.Selye University in Komárno throughout the online form of education during the epidemic situation in the summer semester of the 2019/2020 academic year. This is discussed in the course of kindergarten pedagogy within the framework of two selected subjects - the methodology of play pedagogy and the methodology of music education. It presents the systems that have been used within the framework of the mentioned subjects, such as Moodle, BigBlueButton, closed groups of social networks and video chat. It also summarizes the advantages and disadvantages expressed by the students concerned, which were also collected online using the interview method. Tentatively, it formulates proposals based on the students' insights that can help the work of the lecturers of the department in the coming period.

KEYWORDS: J. Selye University, pre-school education, methodology of music education, online education, experiences, interview, advantages, disadvantages, suggestions

BEVEZETÉS

A komáromi Selye János Egyetem „Óvodai és elemi pedagógia“ tanulmányi program keretén belül a hallgatók a 2019/2020-as akadémiai év nyári szemeszterében több tantárgyat teljesítettek, amelyek közül a jelen tanulmány két tantárgy oktatására irányul, mégpedig a játékpedagógiára és a zenei nevelés módszertanára. Az említett időszak nagy részében újszerű oktatási formára volt szükség, hiszen 2020. március 10-én a kialakult járványhelyzet miatt szükséges volt az online oktatás bevezetésére, mivel a hatályos rektori rendelet alapján nem volt mód a hagyományos oktatási forma (személyes találkozás) alkalmazására. A tanárok rendelkezésére állt a már évek óta működő Moodle rendszer, elérhetővé vált az alkalmazottak számára a BigBlueButton platform, illetve a Cloudot (felhő). A lehetőségek tárháza széles volt, hiszen az említettek mellett minden oktató önállóan szervezhette meg tantárgyának online oktatását, így többek között alkalmazásra kerültek olyan online rendszerek és formák, mint a Skype és a YouToube, de létrejöttek zárt csoportok is a közösségi hálók égisze alatt, illetve a videochat is alkalmazásra került. A szemeszter ezen meghatározott időszakában a vizsgáztatás is online formában zajlott és a szemeszter végén több tantárgy keretén belül elégedettségmérésre került sor, a játékpedagógiát és a zenei nevelés módszertanát illetően az interjú módszerének alkalmazásával.

A JÁTÉKPEDAGÓGIA TANTÁRGY ONLINE OKTATÁSA

¹ Mgr.Yvette Orsovics, PhD., Selye János Egyetem, Tanárképző Kar, Óvó- és Tanítóképző Tanszék, Bratislavská cesta 3322, 945 01 Komárno, e-mail: orsovicsy@uj.sk

² PaedDr. Edita Szabóová, PhD., Selye János Egyetem, Tanárképző Kar, Óvó- és Tanítóképző Tanszék, Bratislavská cesta 3322, 945 01 Komárno, e-mail: szaboovae@uj.sk

A tantárgy tananyagtartalmának meghatározása a 2019/2020-as akadémiai évben is az akkreditációs eljárás folyamán jóváhagyott információs lap alapján készült, mégpedig annak tudatában, hogy a 21. század pedagógiájában másra van szükség, mint a tudástartalmak átadására [1], figyelembe véve a hallgatók egyéni fejlesztési lehetőségeit [2].

A játékpedagógia tantárgy célja az általános elméleti betekintés nyújtásán felül a gyakorlati alkalmazás is. A tantárgy feltárja a játékpedagógia helyét a tudományok rendszerében, a játékról alkotott felfogásokat, a játék kialakulásának és fejlődésének folyamatát az egyes történelmi korszakokban. Értelmezi a játék fogalmát, sajátosságait, a játék kialakulásának szubjektív (az az óvodapedagógus személyisége, a légkör és az élmény) és objektív (a játék helye, a játékeszközök és a játékidő) feltételeit és rendszerezi a játékfajtákat. Feltárja az intézményes nevelés keretei között érvényesülő játéklehetőségeket [3], részletezi a játék tervezésének kiindulópontjait.

A szemeszter kezdetén még senki sem gondolt arra, hogy bizonyos mértékben módosításra lesz szükség. Amikor már kész tények elé állították az oktatókat, megkezdődött az újratervezés folyamata e tantárgy keretén belül is. A nappali tagozatos hallgatókkal a szemeszter elején még néhány személyes találkozásra is sor került, így részesei lehettek az ismerkedő és csapatépítő játékoknak, mivel a tervezet szerint a csoportokban való tevékenykedés prioritásként szerepelt. Ezen tanulásszervezési mód alkalmazásával szociális tanulás folyt, a hallgatók a kooperatív tanulás részesei voltak [4]. Minden csoportmunka folyamán érvényesültek a pedagógiai kommunikáció alapelvei. Fontosnak bizonyult az olyan légkör kialakítása, ahol a hallgatók szívesen tanulhattak, megvitathatták a feladatokat és a felmerülő problémákat, erősítve a hallgatók értékelését és önértékelését [5]. Szükséges folyamatosan szem előtt tartani a jövőbeli óvodapedagógusok és nevelők szakmai kompetenciáinak megalapozását és bővítését, mégpedig a munkaerő-piaci elvárásoknak való megfelelés céljából. Hangsúlyt kell fektetni arra, hogy ténylegesen olyan szakmai kompetenciákkal rendelkezzenek, amelyek majdani hivatásuk sikerességéhez szükségesek [6]. A személyes találkozások során sor került a csoportszoba és az udvar tervezésére is, amelyet csoportosan oldottak, majd bemutatták csoporttársaiknak. Minden egyes tervezet megvitatásra került. A levelező tagozatú hallgatóknál sajnos az említett stratégiák kimaradtak, mivel ennél a célcsoportnál a tantárgy oktatása már kizárólag digitálisan valósult meg. A nappali tagozatos hallgatók már a szemeszter elején megkapták a jegyzetet, amely segítette őket az önálló tanulási folyamatban. A változások idején azonnal megkapták a hallgatók a módosított további tervezetet, amelyek felkerültek a Moodle platformra is, hogy bármikor elérhetőek legyenek. Elektronikus levelezőrendszer útján folyt a kommunikáció, majd kialakították a közösségi oldalon a zárt csoportjaikat, ahova az oktató továbbította azokat az elkészíthető játékeszközöket, és játékötleleteket, amelyeket majd a hallgatók felhasználhatnak pedagógiai gyakorlatuk folyamán, illetve hasonló helyzet esetén óvodapedagógusként (és nevelőként is) elküldhetnek a szülőknek. Kérdések esetében alkalmazásra került a videochat is. A felsoroltak mellett alkalmazásra került az egyetem által beiktatott BigBlueButton rendszer is, amely segítségével folyt az oktatás, mégpedig a „Játékpedagógia“ elnevezésű szobán keresztül, külön a nappali tagozaton és külön a levelező tagozaton. A hallgatók számára továbbított linkre kattintva vált elérhetővé a videokonferenciás óra, amely kötelező jellegű volt az órarenddel összhangban. Az órák folyamán közös megegyezéssel kerültek meghatározásra azok a gyakorlati jellegű feladatok, amelyek kapcsolódtak az egyes elméleti tananyagtartalmakhoz. A nappali tagozatos hallgatók három egyéni feladatot kaptak. Az első feladat az áttanulmányozott fejezetekhez való kérdések megfogalmazása volt, amelyeket elküldtek az oktatóknak és természetesen videokonferenciás órák keretén belül a tananyaghoz kötött prezentáció segítségével megbeszélésre került sor, ahol az oktató a vitavezető szerepét vállalta fel. Megválaszolásra kerültek a hallgatók által összegzett kérdések is, mégpedig úgy, hogy először lehetőségük volt a hallgatóknak a válaszadásra, magyarázatra, majd az oktató is kifejtette véleményét, mégpedig gyakorlati példák

demonstrálásával. A második feladat egy játékgyűjtemény létrehozása volt. A módszertani útmutatóhoz magyarázatot kaptak a videokonferenciás órák egyikén. Egyéni konzultációkra is volt lehetőségük, az érdeklődők konzultációs órák keretén belül kérhették az oktató segítségét. Ezzel a lehetőséggel a hallgatók 10 %-a élt. A kidolgozott gyűjteményeket elektronikus levelezőrendszeren keresztül juttatták el az oktatónak, a tartalomról és formai kivitelezésről minden hallgató egyénileg kapott visszajelzést, szükség és hajlandóság esetén javíthatta a beadandót. A harmadik feladat egy fejlesztőjáték elkészítése volt, amelyet le kellett fényképezni és egy módszertani leírás kíséretében eljuttatni az oktatóhoz, aki összegezte és prezentáció formájában kivetítette. Minden egyes képnél az alkotó magyarázta el a játék felhasználhatóságát, módszertani javaslatokkal egybekötve. (két hallgató otthoni környezetben megalkotott játékaikat szemlélteti az 1., a 2. és a 3. ábra). Ezen az órán felvétel is készült és a hallgatók visszanézhatték a szlovák televízió magyar adásán, így még egy előre nem tervezett élményben is részük volt.

1. ábra: nappali tagozatos hallgató által készített társasjáték

2. ábra: nappali tagozatos hallgató által készített ügyességi játék

3. ábra: nappali tagozatos hallgató által készített dobófal

A levelező tagozatos hallgatók számára (amint már említésre került) az egész tananyag távoktatás keretén belül került bemutatásra, amely időigényesebb volt. Hasonló lehetőségeik és feladataik voltak, mint a nappali tagozatos hallgatóknak, de a csoportszoba és az udvar tervezete egyénileg készült (két hallgató otthoni környezetben megalkotott csoportszoba tervezetét szemlélteti a 4. és az 5. ábra), mivel a kialakult helyzet miatt nem volt lehetőség a csoportmunkára, de a bemutatás és az értékelés ugyanolyan stratégiával történt, mint a nappali tagozaton. A hallgatók együtt gondolkodás folyamán ismerkedtek meg a napirend egyes kötött és kötetlen tevékenységeinek tervezésének és szervezésének módjával az életkornak megfelelő arányban lévő váltakozások figyelembevételével [7].

4. ábra: levelező tagozatos hallgató által tervezett óvodai csoportszoba egy része

5. ábra: levelező tagozatos hallgató által tervezett óvodai csoportszoba

A bemutatásnál (online) megvitatásra kerültek a problematikus területek, ötleteiket megosztották egymással. A tanultak alapján felhívták a figyelmet arra, hogy az óvodában és a nevelési intézményekben is vonják be a tér kialakításába a gyermekeket/tanulókat is, esetlegesen a szülőket.

Ebben a szemeszterben a tantárgyat szóbeli vizsgával zárták, az AIR-ben az oktató megjelölte a vizsgálhatóságokat úgy, hogy minden időpontra 2-2 hallgató jelentkezhetett fel. A vizsga befejeztével elmondhatták véleményüket az online oktatás előnyeiről és hátrányairól, amelyet a tanulmány utolsó fejezete tárgyal.

A ZENEI NEVELÉS MÓDSZERTANA TANTÁRGY ONLINE OKTATÁSA

A művészeti nevelés hiánya szinte elképzelhetetlen a kisgyermek nevelésében, személyiségformálásában. A művészet, az esztétikum jelen van a mindennapokban, körülvesz bennünket és szinte észrevétlenül formálja mindennapjainkat, értékrendünket. A jelenkort főként a természettudományosság és a technikai újdonságok szövik át, aminek szükségessége az elmúlt időszakot jellemezte, de emellett fontos az is, hogy a gyerekek művészeti és muzikális nevelésben, élményekben és saját tapasztalati úton történő megismerésben részesüljenek. Állandó téma az emberi érzésvilág, a zene fejlesztő hatása, hiszen bizonyított tény, hogy az érzelmek segítik az észlelés, a gondolkodás, vagy a kapcsolatalkítás képességét, növelik a közösségi munka hatékonyságát. [8]

Hallgatóinkat igyekszünk felkészíteni arra, hogy a nevelő-oktató folyamat során képesek legyenek egy tudatos, rendszeres és jól felépített munkafolyamat tervezésére, megvalósítására, megfelelő ismeretek átadására, vagy a gyermeki személyiség, érzélem- és ízlésvilág

kibontkoztatására az óvodában, vagy akár az iskolákban. [9, 10] A nevelés, oktatás folyamatában döntő szerep jut a pedagógusnak, hiszen a megfelelő képezettség, felkészültség, elhivatottság, elméleti és gyakorlati tapasztalatok és a kreativitás segíti a gyermek megfelelő irányú nevelését. [11, 12]

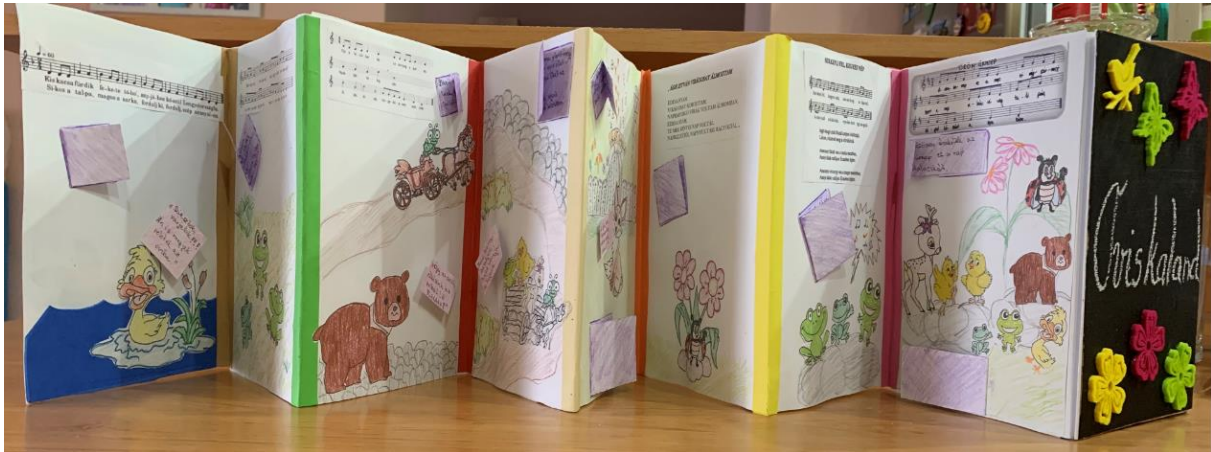
Az alapképzés során hallgatóink nemcsak a gyermekek számára összegyűjtött anyaggal (mondókák, kiszámolók, gyermekjátékok és dalok) találkoznak, de ismereteket szereznek a gyermekfolkorról, a zenei anyanyelv szerteágazó lehetőségeiről, illetve mindezek módszertani feldolgozásáról, megvalósításáról. A zenei nevelés módszertana tantárgy az alapképzés végzős hallgatói számára nyújt elméleti, gyakorlati és módszertani ismereteket főként az óvodai zenei neveléssel kapcsolatban. A hallgatók megismerkednek az Állami Oktatási Program előírásaival, követelményrendszerével és a gyakorlatban való alkalmazási lehetőségekkel. A tantárgy feladata, hogy felkészítse a hallgatókat a záró vizsgára, de emellett széleskörű gyakorlati képzést is kínáljon. Az eddig felhalmozott elemi ismeretek alkalmazása és kreatív felhasználása az egyik csoportos feladat, amelyet a hallgatók általában párban készítenek el. A feladat lényege, hogy egy kitalált témára szerkesszenek rövid mesét/történetet, melynek menetébe mondókákat, verseket, gyermekdalokat, gyermekjátékokat, vagy népdalokat illesztnek be. Lehetőség szerint legyen munkáltató, gondolkodtató, vagy esetleg kínáljon dramatizálási lehetőséget is. A feladat tehát több fázisú:

- a központi téma kitalálása, ötletelés
- a történet/mese vázlatának, menetének megalkotása
- a témához illő zenei, irodalmi anyag gyűjtése, rendszerezése
- a végső kivitelezés tervezete (leporello)
- megvalósítás, rajzolás, festés, kreatív ötletek.

A szemeszter elején szerencsére sikerült a feladatokat kiosztani, megbeszélni és a hallgatók kisebb-nagyobb lendülettel nekiláttak a közös munkának és jobb esetben eljutottak a harmadik fázisoz. A járványügyi helyzet a további munkát jócskán megnehezítette, hiszen a legigényesebb feladat, a rendszerezés és a kivitelezés maradt a végére, amely nem volt egyszerű. Az állandó ösztönzés és visszacsatolás miatt heti rendszerességgel éreztem szükségét a „helyzetjelentésnek”, vagyis az elvégzett feladatok mailban történő bemutatásának. Így sikerült ösztönözni a hallgatókat arra, hogy folyamatosan kommunikáljanak és a körülményekhez képest igyekezzenek megoldani a feladatot. Az elküldött anyagok ellenőrzése után az értékelést, esetleges javaslatokat szintén levélben kapták vissza a hallgatók. Természetesen egyéni konzultációra is nyílt lehetőség, ha ezt az adott szituáció, vagy körülmény megkívánta.

A szemeszter vége felé, megbeszélte időben került sor az elkészített feladatok prezentálására a BBB platformon keresztül. A bejelentkezést követően részletesen kellett bemutatniuk a projekt megvalósításának, elkészítésének menetét, módját, azt, hogy ki, milyen munkát vállalt, hogyan sikerült megegyezni, valamint azt is, hogy miként értékelték a közös munkát, mi okozott nehézséget, vagy épp mi volt benne pozitív. A körülményekhez képest ötletesen kivitelezett feladatok kerültek bemutatásra. A videochates bemutatón kívül a sima fotók mellett készült prezentáció, de még rövidfilm is. Néhány ízelítő az elkészült projektekből:

12th International Conference of J. Selye University
Pedagogical Sections

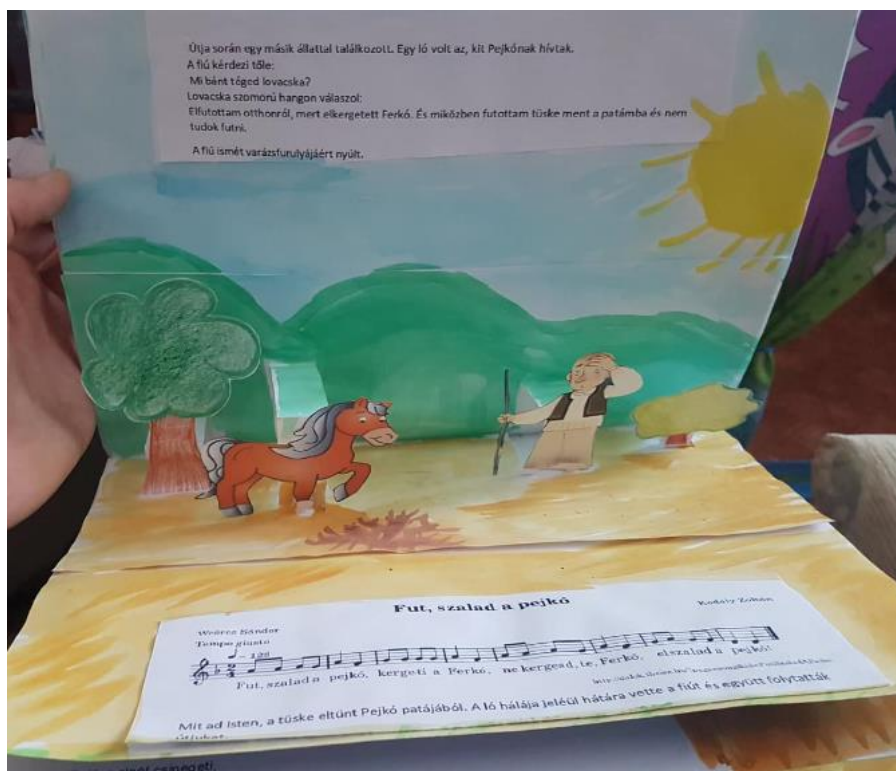

6. ábra: „Oviskaland” (leporello, nappali tagozat)

7. ábra: „Farsangi finomságok” (leporello, nappali tagozat)

8. ábra: „A C-dúros fiú” (leporello, nappali tagozat)

A tantárgy másik szerves részeként a kis csoportok megadott témaköröket dolgoztak ki részletesen, szakirodalom segítségével. Ennek a feladatnak a kivitelezését is hátráltatta, esetenként ellehetetlenítette a kialakult helyzet, hiszen a könyvtárlátogatás pont az aktív időszakban tilos volt. A kidolgozott anyagok ellenőrzés, esetleges javítás, vagy módosítás után kerülhettek megosztásra egy kialakított közös platformon.

A záróvizsga ismételten az előre meghatározott időbeosztás figyelembevételével zajlott. Két-két hallgató jelentkezett be a megszokott BBB-s platformra. Míg egyikük szóban válaszolt egy kihúzott tételre, addig a másik egy ismeretlen népdalt elemzett megadott szempontok alapján, majd fordítva.

A zenei nevelés módszertana tantárgy tehát sok gyakorlati és kreatív lehetőséget kínál. Elméleti ismereteiket olyan projektek, vagy csoportmunkák során kamatoztathatják hallgatóink, mind egy konkrét projektháló tervezése, vagy a sokrétű zenei és irodalmi anyag felhasználása, újragondolása egy történet, mese, esetleg óvodai műsor megalkotásában. A gyakorlati órák lehetőséget kínálnak arra, hogy bemutatásra kerüljenek saját ötleteik, munkáik, de társaik prezentálásából is meríthessenek ötleteket, vagy akár értékeljék azokat. Ez utóbbira a kialakult helyzetben sajnos nem volt lehetőség, ami a közös gondolkodástól, egymás értékelésétől fosztotta meg a hallgatókat, hiszen szükséges, hogy a jó pedagógus gazdag eszköztárral rendelkezzen, legyen ötletes, kreatív és megfelelő módszereket alkalmazzon. Összegezve tehát fontos, hogy pedagógusjelöltjeink olyan alapos képzésben részesüljenek, amely segíti és ösztönzi őket a gyakorlati munkában, valamint örömmel tesznek meg mindent a kezük alá kerülő gyermekekért.

A JÁTÉKPEDAGÓGIA ÉS A ZENEI NEVELÉS MÓDSZERTANA ONLINE OKTATÁSÁNAK ELŐNYEI ÉS HÁTRÁNYAI A HALLGATÓK SZEMSZÖGÉBŐL

A 21. század pedagógusánál elengedhetetlen az értékelés és az önértékelés. A pedagógiai munka értékelése több személy bevonásával folyhat, pl. a vezető, a kollégák és az oktatott célcsoport is [13]. Az oktatók részéről elengedhetetlen, hogy lehetőséget biztosítsanak a hallgatóknak az egyes tantárgyak oktatásával kapcsolatosan, így a helyzetnek megfelelően interjú módszerét alkalmazva a BigBlueButton alkalmazásával mondhatták el a hallgatók véleményüket az online oktatás előnyeit és hátrányait érintve.

Az online oktatás előnyei a hallgatók szemszögéből

Az online oktatás értékelésénél azon előnyöket elemeztük, amelyek a hallgatók 80% - ánál elhangzottak. A válaszokat az 1. táblázat szemlélteti:

1. táblázat: az interjúban megjelent előnyök

ELŐNYÖK
<p>a) Azonnali tájékoztatás a tantárgyakkal kapcsolatosan, így átláthatóvá váltak a teendők az online oktatás időszakára.</p> <p>b) A tanuláshoz szükséges források (jegyzetek, segédanyag, az oktató által kidolgozott módszertani útmutató) biztosítása úgy, hogy nem volt szükség könyvtárlátogatásra (az eredeti tervezethez mérten rugalmas változás történt az oktató részéről, a kialakult helyzet figyelembevételével).</p> <p>c) Anyaggyűjtés több eszköz, tanulási forrás felhasználásával, ami az otthoni környezetben rendelkezésünkre állt.</p> <p>d) A csoportmunka új formájának megismerése.</p> <p>e) Az elméleti jellegű tananyag elsajátítása szempontjából tökéletes megoldás az online oktatás - gyakorlati példák az elméleti anyag megértéséhez a videokonferenciás órák folyamán úgy az óvodáskort (az oktató saját tapasztalataira utalva), mint a kisiskoláskort illetően, gyakorlati kivitelezés lehetőségeinek magyarázata, a tanultak felhasználhatósága a gyakorlatban, ugyanúgy, mintha hagyományos oktatás lett volna.</p> <p>f) Konkrét játékjavaslatok megosztása az oktatók által a közösségi oldal zárt csoportjában, amit otthoni környezetben a családtagokkal meg lehetett valósítani, illetve elektronikus játékgyűjtemény és zenei anyag gyűjteménye jött létre, amit bármikor segédanyagként használható a jelenlegi/majdani hivatás során, illetve hasonló kialakult helyzet alkalmával átláthatóvá vált, hogy segíthet a pedagógus a szülőnek, milyen módon juttathatja el az otthonra tervezett feladatokat.</p> <p>g) Több idő a tananyag tanulmányozására, mivel nem kellett utazni, otthoni környezetben jobban be lehetett osztani az erre szánt időt.</p> <p>h) Értékelési és önértékelési lehetőség új formájának megismerése digitális eszközön keresztül.</p> <p>i) Közszereplés a televízióban, amely felvétele egy online játékpedagógia óra keretén belül készült az oktató otthonában.</p> <p>j) Az online vizsgáztatás tökéletes tervezése, szervezése és kivitelezése, így lehetőség volt a tantárgyak teljesítésére.</p>

Magyarázat az 1. táblázathoz:

- a) Azonnali tájékoztatás a tantárgyakkal kapcsolatosan, így átláthatóvá váltak a teendők az online oktatás időszakára: a hallgatók előnynek tartották azt, hogy az online oktatás kezdetén megkapták erre az időszakra mindkét tantárgyból a módosított tervezetet pontos leírással, határidőkkel és segédanyagokkal, így lehetőségük volt a tervezet alapján haladni.
- b) A tanuláshoz szükséges források (jegyzetek, segédanyag, az oktatók által kidolgozott módszertani útmutató) biztosítása úgy, hogy nem volt szükség könyvtárlátogatásra (az eredeti tervezethez mérten rugalmas változás történt az oktatók részéről, a kialakult helyzet figyelembevételével): a hallgatók véleménye szerint ez óriási segítség volt számukra, hiszen folyamatosan tudtak készülni, s időben elküldeni a kötelező jellegű kidolgozott dokumentumokat.
- c) Anyaggyűjtés több eszköz, tanulási forrás felhasználásával, ami rendelkezésünkre állt. A hallgatók pozitívan értékelték, hogy az egyes fogalmak értelmezéséhez több eszközt is felhasználhattak (okostelefon, notebook, saját jegyzetek stb.): a hallgatók az otthoni környezetben több tanulási forrást tudtak összegyűjteni, amire spontán, a tanóra folyamán nem biztos, hogy ilyen mértékben lett volna lehetőségük. Állításuk szerint jobban megjegyezték a fogalmak meghatározását, mintha csak magyarázat alapján, illetve a jegyzetekből tanulták volna. Értékelték, hogy az individuális munka után csoportosan is megbeszélhették az egyes meghatározásokat, így megerősítést kaptak, illetve szükség esetén korrigálhatták az egyes jellemzéseket még mielőtt nyilvánosan bemutatták volna.
- d) A csoportmunka új formájának megismerése: a hallgatók elmondása szerint sosem gondolták volna, hogy lehetséges online is ilyen mértékben csapatban dolgozni. Értékelték, hogy az individuális munka után csoportosan is megbeszélhették az egyes meghatározásokat, így megerősítést kaptak, illetve szükség esetén korrigálhatták az egyes jellemzéseket még mielőtt nyilvánosan bemutatták volna.
- e) Az elméleti jellegű tananyag elsajátítása szempontjából tökéletes megoldás az online oktatás - gyakorlati példák az elméleti anyag megértéséhez a videokonferenciás órák folyamán úgy az óvodáskort (az oktatók saját tapasztalataikra utalva), mint a kisiskoláskort illetően, gyakorlati kivitelezés lehetőségeinek magyarázata, a tanultak felhasználhatósága a gyakorlatban, ugyanúgy, mintha hagyományos oktatás lett volna: a hallgatók elégedettségüket fejezték ki az online oktatással kapcsolatosan, főleg az elméleti jellegű tananyag átvételét illetően, ami gyakorlati példákkal párosult. Véleményük szerint a jövőben ez része lehetne a tanulásuknak, hiszen ezekre az órákra nem kellene beutazni, otthoni környezetben lenne lehetőségük abszolválni. A levelező tagozatú hallgatók indoklása szerint több időt tölthetnének így családjuk körében, anyagi költségük is alacsonyabb (útiköltség, étkezés stb.- ezt a nappali tagozatú hallgatók többsége is elmondta). Az előadásokat illetően a hallgatók szorgalmazták más tantárgyak keretén belül is.
- f) Konkrét játékjavaslatok megosztása az oktatók által a közösségi oldal zárt csoportjában, amit otthoni környezetben a családtagokkal meg lehetett valósítani, illetve elektronikus játékgyűjtemény és zenei anyag gyűjteménye jött létre, amit bármikor segédanyagként használható a jelenlegi/majdani hivatás során, illetve hasonló kialakult helyzet

alkalmával átláthatóvá vált, hogy segíthet a pedagógus a szülőnek, milyen módon juttathatja el az otthonra tervezett feladatokat. Véleményük szerint ilyen jellegű megoldás nem jött volna létre, ha nem online folyt volna az oktatás. A jövőben is kéri az oktatók hasonló stratégiák alkalmazására annak ellenére, hogy az oktatás majd hagyományosan folyik.

- g) Több idő a tananyag tanulmányozására, mivel nem kellett utazni, otthoni környezetben jobban be lehetett osztani az erre szánt időt: a hallgatók ezen állításukat azzal indokolták, hogy mivel otthoni környezetben tartózkodnak, több időt szánhatnak a tanulásra. A kollégiumban elszállásolt hallgatók szerint jó ugyan együtt lenni, de gyakran más aktivitások élveznek prioritást, így gyakran elmarad a tanulás. Megjegyezték, hogy azért már nagyon várják a csoporttársaikkal/szobatársaikkal való személyes találkozást. A levelező tagozatú hallgatók ezt a megoldási lehetőséget választanák több esetben.
- h) Értékelési és önértékelési lehetőség új formájának megismerése digitális eszközön keresztül: a hallgatók elégedettségüket fejezték ki azzal kapcsolatban, hogy részesei lehettek az értékelésnek és önértékelésnek több alkalommal is. Elmondásuk szerint a kezdetekben többen nehezen élték meg főleg azt, hogy társaik alkotásait, megnyilvánulásait reálsan kellett értékelni, ami nem volt egyszerű feladat. A hallgatók kiemelték az interjú beiktatását is, hiszen elmondhatták saját véleményüket, az oktatókat érdekelte az, hogy élték meg az online oktatást. Reménykednek, hogy a többségnél megjelent válaszok alapján a jövőben kombinált oktatási forma részesei lehetnek, mivel véleményük szerint ez lenne a legjobb megoldás.
- i) Közszereplés a televízióban, amely felvétele egy online játépedagógia óra keretén belül készült az oktató otthonában: ezt kizárólag a nappali tagozatú hallgatók említették, mivel ők voltak részesei. Elmondásuk szerint örültek a lehetőségnek és szívesen vették, hogy a nézők egy kis betekintést nyerhettek abba, hogy is zajlik a játépedagógia oktatásának egy része, amely keretén belül az elkészített játékeszközöket mutatták be módszertani javaslatokkal egybekötve és megválaszolhatták a műsorvezető által beiktatott kérdéseket is.
- j) Az online vizsgáztatás tökéletes tervezése, szervezése és kivitelezése, így lehetőség volt a tantárgy teljesítésére: a hallgatók elmondása szerint megfontolt volt a vizsgáztatás módja, idejében értesültek a vizsgaidőpontokról, amelyekre kettesével jelentkezhetek be, s a meghatározott időpontban hallgathatták, kiegészíthették társuk feleletét.

Az online oktatás hátrányai a hallgatók szemszögéből

Az online oktatás értékelésénél azon hátrányokat elemeztük, amelyek a hallgatók 80% - ánál elhangzottak. A válaszokat a 2. táblázat szemlélteti:

2. táblázat: az interjúban megjelent hátrányok

HÁTRÁNYOK
a) A személyes találkozások, szociális kapcsolatok hiánya úgy az oktatókkal, mint a csoporttársakkal.
b) A szemináriumi/gyakorlati órák hiánya, a közvetlen, helyzetben való reagálás hiánya – az órákon belüli csapatmunka/együttműködés hiánya, mivel az online oktatás folyamán a feladatok megoldását illetően egyedül kellett

boldogulni, ösztönzés, tanács, segítségnyújtás nélkül, csak az elektronikus levelezőrendszeren való oktatói visszajelzés után volt lehetőség korrekcióra.

- c) Az otthoni életvitel megzavarása, gyakran az esti órákban sem volt lehetőség az aktív pihenésre, mivel több feladatot kellett megoldani otthon, mint a hagyományos oktatásnál, ahol az órán oldották volna.
- d) Az informatikai eszközökhöz/rendszerekhez kapcsolódó túlzott kiszolgáltatottság (esetleges technikai problémák esetén – internetszolgáltatás, nem megfelelő minőségű számítógép stb.) – ez érinti úgy az online oktatást, mint a vizsgáztatást is.
- e) Megemelkedett fokozatú helyhez kötöttség, mozgáskorlátozás, mivel sok időt kellett eltölteni a számítógépnél kevesebb idő jutott az aktív fizikai mozgásra, ami több esetben elhízáshoz vezetett.
- f) A csoportmunka megszervezése, kivitelezése

Magyarázat az 2. táblázathoz:

- a) A személyes találkozások, szociális kapcsolatok hiánya úgy az oktatókkal, mint a csoporttársakkal: a hallgatók hátrányként élték meg azt a helyzetet, hogy az oktatóval és a csoporttársaik többségével nem találkozhattak személyesen. Igaz, többször volt lehetőségük digitális rendszerek alkalmazásával beszélgetni, de mégis hiányérzetük volt.
- b) A szemináriumi/gyakorlati órák hiánya, a közvetlen, helyzetben való reagálás hiánya – az órákon belüli csapatmunka/együttműködés hiánya, mivel az online oktatás folyamán a feladatok megoldását illetően egyedül kellett boldogulni, ösztönzés, tanács, segítségnyújtás nélkül, csak az elektronikus levelezőrendszeren való oktatói visszajelzés után volt lehetőség korrekcióra: mivel a hallgatók már az előző szemeszterben a hagyományos oktatás folyamán megtapasztalták a szemináriumi/gyakorlati órákon való csoportmunkát, ennek hiányát negatívan élték meg. Ezt azzal indokolták, hogy csoportmunka folyamán nagyobb biztonságot éreznek és közvetlenül, helyzetben fordulhatnak az oktatókhoz, amennyiben tanácsra, magyarázatra, segítségre van szükségük. Kiemelték ismételten a kombinált oktatás előnyét – az elméleti jellegű órák, illetve előadások online oktatását és a gyakorlati jellegű tananyagok hagyományos oktatását.
- c) Az otthoni életvitel megzavarása, gyakran az esti órákban sem volt lehetőség az aktív pihenésre, mivel több feladatot kellett megoldani otthon, mint a hagyományos oktatásnál, ahol az órán oldottunk volna: a hallgatók elmondása alapján sokkal több feladatot kaptak, mivel a tananyagtartalmakban szerepeltek a gyakorlati feladatok, amit a hagyományos oktatás esetében az órákon oldottak volna, viszont voltak olyan jellegűek, ami sajnos online nem volt kivitelezhető.
- d) Az informatikai eszközökhöz/rendszerekhez kapcsolódó túlzott kiszolgáltatottság (esetleges technikai problémák esetén – internetszolgáltatás, nem megfelelő minőségű számítógép stb.) – ez érinti úgy az online oktatást, mint a vizsgáztatást is: Több hallgató elmondása alapján összegezhető, hogy gyakran adódtak problémáik a csatlakozással, vagy az internet kiesése miatt, illetve több esetben nem megfelelő számítógéppel rendelkeztek, nem tudták bekapcsolni a kamerát, vagy nem volt megfelelő minőségű a hang. A vizsgához gyakran ismerősökhöz kellett fordulniuk,

mivel feltétel volt úgy a kamera, mint a mikrofon működőképessége. Véleményük szerint amennyiben a jövőben ismét online oktatásra kerülne sor biztosítanák a megfelelő technikát.

- e) Megemelkedett fokozatú helyhez kötöttség, mozgáskorlátozás, mivel sok időt kellett eltölteni a számítógépnél kevesebb idő jutott az aktív fizikai mozgásra: A hallgatók elmondása szerint sokkal kevesebb időt tudtak fordítani a mozgásra, mivel a megszokottnál több időt töltöttek számítógépnél, ami több esetben elhízáshoz vezetett.
- f) A szemeszter elején megbeszélte csoportfeladatok kidolgozása elkezdődött, de a teljes befejezés és kivitelezés a távolság és a körülmények miatt sokkal nehezebbnek bizonyult, annál, mintha folyamatos kapcsolatban lettek volna egymással a hallgatók.

Az interjú eredményei alapján összegezhető, hogy az online oktatási forma aránylag elfogadható a hallgatók szemszögéből, de szükséges a megfelelő eszközök biztosítása, és az effektív időbeosztás is. Az oktatók szemszögéből szükséges a tananyagtartalmak megfelelő beosztása a helyzethez mérten.

BEFEJEZÉS

Az interjú eredményeiből következtethető, hogy az elméleti jellegű tananyagtartalmaknál a hallgatók elfogadhatóan (sőt néhány esetben előnyösebbnek) tartják az online oktatást, főleg a levelező tagozaton. Indoklásuk szerint több időt tölthetnek így családjuk körében, anyagi költségük is alacsonyabb (útiköltség, étkezés stb.). A gyakorlati jellegű tartalmaknál viszont előnyösebbnek tartják a közösségben, osztályteremben folyó oktatást. Ezt azzal indokolták, hogy csoportmunka folyamán nagyobb biztonságot éreznek és közvetlenül, helyzetben fordulhatnak az oktatókhoz, amennyiben tanácsra, magyarázatra, segítségre van szükségük. Javaslatként megfogalmazható a két oktatási forma kombinációja, amely a jövőben felterjeszhető a kompetens vezetőknek, mégpedig az elméleti jellegű tananyag online oktatása és a gyakorlati jellegű tananyagtartalmak személyes találkozás által.

Az eredmények arra utalnak, hogy amennyiben a jövőben is akár a járványhelyzet, akár más előre nem várt körülmények kialakulása esetén zökkenőmentes lehet az oktatás online formában is, és a hallgatók sikeresen fejezhetik be egyetemi tanulmányaikat. Ehhez viszont szükséges a megfelelő eszközök biztosítása, az effektív időbeosztás és a tananyagtartalmak újragondolása.

KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS

Köszönet a hallgatóknak az online oktatáson való aktív együttműködésért, tapasztalataikból kiindulva véleményük megosztásáért.

A tanulmány A kreativitás fejlesztése és az angol nyelv kreatív oktatása az általános és középiskolákban c. KEGA projekt keretén belül készült. A projekt száma: 006UJS-4/2019, Selye János Egyetem, Tanárképző Kar, Révkomárom, Szlovákia.

IRODALOMJEGYZÉK

- [1] BAGDY, E. 2017. *Pszichofitness gyermekeknek, szülőknek és nevelőknek*. Budapest : Kulcslyuk Kiadó, 2017, p. 10. ISBN 978-615-5281-50-1.
- [2] STRÉDL, T. 2018. *A személyiség elméleti alapjai*. In: Orsovics, Y., Strédl, T., Szabóová, E., Vass, V. 2018. *A személyiségfejlesztés új kihívásai a nemzetiségi óvodákban és iskolákban*. Komárno : Selye János Egyetem, Tanárképző Kar, 2018. p. 59-105. ISBN 978-80-8122-282-5.
- [3] KOVÁCS, GY. – BAKOSI, É. 2004. *Játék az óvodában*. Debrecen : Didakt Kft, 2005. 244 o. ISBN 963 212 778 1.
- [4] VASS, V. 2017. *Kompetenciafejlesztés a 21. században (értékteremtés és megújulás)*. Komárom : Selye János Egyetem Tanárképző Kara, 2017, p. 56. ISBN 978-80-8122-232-0.
- [5] HORVÁTHOVÁ, K – SZÖKÖL, I. 2016. *A pedagógiai kommunikáció..* 1. vyd. Komárno: Univerzita J. Selyeho, 2016. 137 s. [7,87 AH]. ISBN 978-80-8122-175-0.
- [6] TÓTH, P. 2017. *Informatikaszakos hallgatók logikus gondolkodásának fejlettsége*. In: *A Selye János Egyetem 2017-es Nemzetközi Tudományos Konferenciájának tanulmánykötete: "Érték, minőség és versenyképesség - a 21. század kihívásai" – Pedagógiai szekciók*. Komárno: Univerzita J. Selyeho – Selye János Egyetem, 2017, CD-ROM, p. 373-399. ISBN 978-80-8122-222-1.
- [7] NAGY, M. 2015. *Az első osztályos tanulók napirendje a biológus szemszögéből*. In: *A beiskolázás optimális feltételei*. Komárno: Univerzita J. Selyeho – Selye János Egyetem, 2015, CD-ROM, p. 52-57. ISBN 978-80-8122-156-9.
- [8] VITÁNYI, I. 1969. *A zene lélektana*. Budapest : Gondolat Kiadó, 1969. 96 o. ISBN 978 637 168 478.
- [9] T. ASZÓDI, É - Sz. VIDA, M.- FORRAI, K. 1974. *Művészetre nevelés a családban*. Budapest : Kossuth Könyvkiadó, 1974. 216 o. ISBN 963 09 0122 6.
- [10] CZAKÓ D. 2015. „Kreativitásra kreatív tanárok tudnak nevelni“. *Parlando*, 2015/4. Elérhető a: <http://www.parlando.hu/2015/2015-4/CzakoDora-Kreativitas.htm> (letöltés ideje: 2020. július 10.)
- [11] KODÁLY Z. 2007. *Ki a jó zenész? (1953-1954)* In *Visszatekintés I*. Argumentum Kiadó : Budapest. 2007. 271-285. o. ISBN 978-963-446-471-6
- [12] KODÁLY Z. 2007. *Egy kis számadás. (1962)* In *Visszatekintés III*. Argumentum Kiadó : Budapest. 2007. 99-112. o. ISBN 978-963-446-473-0
- [13] HORVÁTHOVÁ, K. 2015. *Oktatásmenedzsment*. Komárno : Selye János Egyetem, TKK, 2015. p. 172. ISBN 978-80-8122-136-1.